

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

Kommunikasjon, språk og tekst.

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

(Rammeplan for barnehagen)

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Vi bruker språket aktivt og er bevisst på bruk av begreper. • Vi setter ord på og forteller om dagens opplevelser. • Vi tar barnets initiativ, benevner og snakker om det vi ser barnet er opptatt av og peker på. • Vi tolker barnets non-verbale og verbale språk og anerkjenner følelser. • Vi hjelper barnet å sette ord på følelser, handlinger og inntrykk • Vi bruker hverdags situasjoner som påkledning, stell og måltid til aktivt å samtale med barn. • Vi støtter og hjelper barn til å sette grenser for seg selv. • Vi bruker bilder av barna og navn i garderoben og på bursdagskalenderen • Vi bruker repetisjon og gjentakelser. • Vi øver oss på å følge enkle beskjeder. • Vi får tid til å uttrykke oss. • Vi har peke- og billedbøker tilgjengelig. • Vi får rolige lesestunder i små grupper. • Vi bruker rim, regler og sang. • Vi bruker sangkort med bilder. • Vi bruker bevegelsessanger. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi leser bøker og samtale om det vi leser. • Vi ser i bøker selv. • Vi har spill og puslespill med bokstaver tilgjengelig. • Vi forteller historier • Vi leser fortsettelsesbøker • Vi dramatiserer og har rollespill • Vi rimer og leker med språket. • Vi blir kjent med vår egen og andres bokstav. • Vi oppdager ordbilder og logoer. • Vi lekeskriver • Vi får hjelp til å skrive det vi forteller om tegningene våre og tema vi jobber med. • Vi leker rollelek • Vi samtaler om det vi opplever sammen, og får hjelp til å sette ord på følelser, og komme til enighet med hverandre. • Vi øver på å ta imot felles beskjeder. • Vi øver på begreper og overbegreper • Vi leser bøker om kropp, bli kjent med kroppen vår. • Vi øver på stoppregel og grenser. • Vi øver på å snakke med voksne om vanskelige ting. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi øver på å gjenfortelle historier, og lytter til andre • Vi blir mer kjent med bokstavene og lydene som hører sammen • Vi skriver navnet vårt, handlelister, navnelister eller historier. • Vi øver på å ta i mot mer enn en beskjed. • Vi har kunnskap om kroppen vår, hva som er lov, og grenser for seg og andre • Vi har kunnskap om gode og vonde hemmeligheter

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

<ul style="list-style-type: none"> • Vi lytter på musikk eller fortellinger i for eksempel i hvilestund • Vi bruker konkrete som dyr, fingerdukker som støtte til enkelte fortellinger eller sanger. • Vi bruker bilder for å snakke om hendelser fra for eksempel turer. • Vi sier «hei» og «ha det». • Vi sier «vær så god», «tak» og «kan jeg få». • Vi setter ord på følelsene våre, og vi sier fine ting til hverandre • Vi har peke og bildebøker tilgjengelig, bøker om kropp og forskjeller, og følelser. • Lære å si stopp gjennom ord og kroppsspråk. 		
---	--	--

Kropp, bevegelse, mat og helse.

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.

(Rammeplan for barnehagen)

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Vi er ute hver dag. • Vi øver på å gå selv på tur. • Vi får erfaring med å være i bevegelse på ulikt underlag, i ulikt terreng og erfarer ulikt vær. • Vi øver på balanse og beregning. • Vi har utesykler tilgjengelig. • Vi får mestringsfølelse ved motoriske utfordringer. • Vi prøver å kle av/ på oss selv. • Vi får hvile i løpet av dagen • Vi synger bevegelsessanger 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi går lengre turer og har faste turdager. • Vi stimulerer balansen og utfordrer grovmotorikken generelt. • Vi legger til rette for å bruke kroppen aktivt både inne og ute slik at barnet opplever glede og mestringsfølelse. • Vi har lavvodager to ganger i året. • Vi øver på å kle av/på oss med hjelp og veiledning av en voksen. • Vi har hvilestund med blant annet lydbok eller musikk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi går lengre turer som krever større utholdenhet og som gir oss større motoriske utfordringer. • Vi får, i dialog med voksne, ansvar for påkledning og oppfordres til å finne frem klær selv og kle på oss det vi trenger etter værforhold. • Vi får mer ansvar, oppgaver og hjelper til med praktiske gjøremål.

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

<ul style="list-style-type: none"> • Vi får erfaring med finmotoriske aktiviteter som puslespill, tegning og maling med pensel • Vi blir kjent med kroppen vår og øver på begreper på kroppsdelene • Vi ser i bildebøker om kroppen • Vi lærer å sette grenser for oss selv og vår egen kropp med å si stopp i uønskede situasjoner. • Vi lærer å vise respekt for andres grenser • Vi får tilrettelagte måltider med barn og voksne fordelt på flere bord. • Vi medvirker i måltidet ved å velge mat og smøre selv. • Vi har fokus på god håndhygiene. • Vi får et sunt, næringsrikt og variert kosthold. • Vi lærer om min kropp, øver på hva er mitt og hva er ditt og grenser. • Vi får begynnende kunnskap om god og vond berøring. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har tilgang til et bredt utvalg av finmotoriske aktiviteter som klippe, lime, perle, Lego, baking og kutte grønnsaker/frukt. • Vi lærer om de ulike kroppsdelene og deres funksjoner. • Vi lærer om likheter og ulikheter hos barn og voksne • Vi lærer om gode og vonde berøringer • Vi lærer om gode og vonde hemmeligheter • Vi tegner og maler kroppen. • Vi øver på å kjenne etter om vi er varme eller kalde i utetiden. • Vi medvirker i tilberedning og servering av mat. • Vi velger pålegg og smører brødskiva selv og skjenker vann/melk. • Vi blir glad i egen kropp, og viser respekt for andres kropp 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi leker regelleker i utetiden, som «Hauk og due». Og «rødt lys». • Vi hjelper hverandre f.eks. i måltid og påkledning. • Vi øver på å være helt selvstendighet ved toalettbesøk. • Vi lærer om hvordan vi blir til • Vi øver på ulike teknikker som klippe, lime, pusle, veving. • Vi øver på riktig grep på blyant, skje og gaffel.
---	---	--

Kunst, kultur og kreativitet.

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

(Rammeplan for barnehagen)

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Vi har fokus på prosess ikke resultat. • Vi har ulike formingsmaterialer synlig. • Vi kjenner mestingsfølelse og skaperglede ved å ha laget noe selv 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi oppmuntres til å finne egne interesser gjennom ulike aktiviteter, og ved å ha ulike leker og utstyr tilgjengelig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi får videreutvikle og fordype oss i ulike teknikker og uttrykksformer. • Vi eksperimenterer og finner vårt eget uttrykk.

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

<ul style="list-style-type: none">• Vi bruker sang og musikk i samlinger.• Vi bruker bevegelsessanger• Vi danser og beveger oss til musikk• Vi lytter til avslappende musikk eller eventyr i hvilestund.• Vi bruker flanellograf.• Vi leker «late som om» lek.• Vi får erfaring med dramatisering.• Vi medvirker i karaktervalg og kostymelaging til karneval.• Vi får smake på samisk mat og lytte til samisk musikk.• Vi blir kjent med andre kulturer.• Vi jobber med tema som jul og påske.	<ul style="list-style-type: none">• Vi blir kjent med og får erfaring med ulike teknikker og uttrykksformer.• Vi eksperimenterer og finner vårt eget uttrykk.• Vi jobber med re-design og gjenbruk.• Vi besøker teater, museum og deltar på kulturarrangement.• Vi blir kjent med ulike uttrykksformer og har tilgang til ulike materialer.• Vi har alltid tegnesaker, perler, plastelina og papir tilgjengelig.• Vi hører på musikk, og bruker det til ulike sinnsstemninger, som hvile, dans, bevegelse, lytting, eller som motivator til kreativt arbeid.• Vi leker rollelek.• Vi dramatiserer selv.• Vi velger karakter og lager vårt eget kostyme til karneval.• Vi samler materiale som vi finner i naturen og bruker dette på en kreativ måte.• Vi oppfordres til å bruke fantasi, kreativ tenking.• Vi bearbeider inntrykk og følelser gjennom skapende virksomhet.• Vi opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.• Vi blir kjent med kulturuttrykk fra fortid og samtid.• Vi lærer om samisk kultur og mattradisjoner.	<ul style="list-style-type: none">• Vi finner frem og bruker mer avansert materiell på eget initiativ.
---	---	--

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

Natur, miljø og teknologi.

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

(Rammeplan for barnehagen)

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Vi gir barna gode naturopplevelser • Vi er ute i forskjellig vær. • Vi blir kjent i nærområdet, skog, fjell og fjære. • Vi går på tur så ofte vi kan • Vi er oppmerksomme på endringene som skjer i naturen i de ulike årstidene • Vi ser etter spor, dyr, fugler og insekter. • Vi sår frø og ser på plantelivet • Vi plukker blomster eller blader og lager kunst av det • Vi undrer oss og er nysgjerrige på det som skjer rundt oss, deriblant naturfenomener • Vi utforsker og eksperimenterer og gjør realfagforsøk sammen • Vi leker konstruksjonslek med duplo, klosser og nopper • Vi dokumenterer barnehagehverdagen ved å ta bilder. • Vi begynner å lære om søppelsortering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi tar utgangspunkt i barnets nysgjerrighet og undrer oss sammen. • Vi følger årets rytme i samlingene og høytlesning, hvor undring og kunnskap står i sentrum. • Vi går på turer i nærmiljøet i alle årstider og i all slags vær. • Vi er oppmerksomme på årstidsendringer i naturen. • Vi utforsker insekter og dyr. • Vi leker konstruksjonslek med Lego, jovo, kapla og pluss- pluss klosser. • Vi eksperimenterer og bruker faglige uttrykk. • Vi bruker pc/ipad for å finne svar på ting vi undrer oss over. • Vi bruker easi-scope og programmerer bien med hjelp og støtte fra voksen. • Vi snakker om hva vi kan gjøre for å ta vare på naturen og miljøet. • Vi får erfaring med gjenbruk. • Vi sorterer avfall på avdelingen. • Vi lager ulike ting av naturmaterialer. • Vi besøker 4-H gården. • Vi er på lavvodager to ganger i året. • Vi får en begynnende forståelse for bærekraftig utvikling. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stjerneklubben drar på lengere turer, med og uten buss. • Vi gjør mer avanserte eksperimenter og jobber mer selvstendig. • Vi lager ulike bøker på ipad. • Vi er selvstendige i programmering av bien og bruk av easi-scope.

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

Antall, rom og form.

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

(Rammeplan for barnehagen)

1-2år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Vi blir kjent med ulike former og begreper for disse. Sirkel, firkant og trekant. • Vi rydder og sorterer leker. • Vi har ulike konstruksjonsleker lett tilgjengelig • Vi har puslespill synlig og lett tilgjengelig • Vi teller i hverdags-situasjoner, sangstunder og måltider • Vi teller når vi er på tur • Vi bruker bevegelses-sanger hvor matematiske begreper som foran og bak blir brukt • Vi gjør eksperimenter og undrer oss sammen. • Vi stopper opp og prøver å finne løsninger når vi møter et problem • Vi blir kjent med begreper som stor/liten, mange/ingen, først/sist, foran/bak, før/etter, kort/lang, tung/lett, full/tom, høy/lav. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi får kjennskap til og begreper for de geometriske formene. • Vi spiller spill og teller på terningen. • Vi blir kjent med tallsymbolene og hva de betyr. • Vi pusler mer avanserte puslespill og leker med gulvmatter med ulike geometriske former. • Vi teller barn. • Vi dekker bord, teller antall barn, kopper/fat/kniv. • Vi leker med Lego og andre klosser i ulik størrelse. • Vi blir kjent med ulike tidsbegrep, bruker årshjul for å se gangen i et år. I dag, i går, i morgen. • Vi lager mønster • Vi jobber med rekkefølge, hva kommer først, i midten, sist. • Vi blir kjent med mengder og antall når vi lager mat. • Vi medvirker i eksperimenter. • Vi blir kjent med begreper som volum og mengde. • Flyttetelling • Vi blir kjent med begreper som mange/få, alle/ingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi teller på terningen uten å peke • Vi teller en mengde uten å peke(overslag) • Vi teller barna, hvor mange er i barnehagen når eksempelvis to er borte? • Vi teller baklengs. • Vi teller annenhver. • Vi undrer oss over vekt, avstand, volum, tid. • Vi kan utføre eksperimenter selv.

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

- Vi øver på å skille likhet og ulikhet i former.

Etikk, religion og filosofi.

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

(Rammeplan for barnehagen)

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Vi jobber med trygghet og tilhørighet. • Vi er til stede og aktivt lyttende. • Vi undrer oss sammen med barnet og snakker om det som opptar det. • Vi er gode og tydelige rollemodeller. • Vi har fokus på relasjonene • Vi blir møtt med respekt og som likeverd. • Vi anerkjenner og bekrefter barnets følelser. • Vi får støtte til å uttrykke oss. • Vi verdsetter det unike i hvert barn/menneske, deres opphav, kultur og religion. • Vi verdsetter forskjellighet. • Vi setter ord på følelser, hjelper og støtter i konflikter. • Vi får støtte til å sette egne grenser og akseptere at andre setter sine. • Vi får erfaring med normer, regler og verdier. • Vi øver på å rydde etter oss. • Vi har tradisjoner og enkle høytidsmarkeringer til jul og påske. • Vi undrer oss over ting i naturen, og har samtaler om hvordan ting henger sammen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi undrer oss og filosoferer om de små og store ting i livet sammen. • Vi hjelper å sette ord på følelser og støtter språk og uttrykk. • Vi markerer høytider, og tradisjoner med bilder, uttrykk, fortellinger/ dagligdagse situasjoner. litteratur, dramatisering, farger og sanger. • Vi har fokus på alminnelig skikk og bruk, normer og regler. • Vi øver på å ta vare på tingene våre og å rydde etter oss. • Vi blir kjent med likheter og ulikheter hos barn og voksne 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi viser toleranse og interesse for hverandres kulturelle bakgrunn og får kjennskap til tradisjoner knyttet til ulike høytider • Vi jobber med vennskap og veiledes til å ta andres perspektiv, slik at vi kan ta gode valg og skape gode vennsapsrelasjoner • Vi undrer oss og filosoferer. • Vi får kjennskap til ulike religioner, religiøse og kulturelle høytider. • Vi undrer oss over ulike spørsmål og naturens fenomener.

PROGRESJONSPLANER FOR RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

Nærmiljø og samfunn.

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.
(Rammeplan for barnehagen)

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Vi går på tur i nærmiljøet. • Vi lærer oss å ferdes i trafikken på en sikker måte. • Vi undrer oss over ting i naturen. • Vi blir introdusert for Bjørnis og brannvern. • Vi jobber med å gi trygghet og tilhørighet på egen avdeling. • Vi markerer samefolkets dag ved å ha samisk uke i barnehagen. • Vi jobber for at alle barn skal oppleve at de er verdifulle. • Vi får samme utfordringer og muligheter uavhengig av kjønn. • Vi ser på familien og hvor vi bor. • Vi får erfare å være en del av et større fellesskap. • Vi legger til rette for barnets medvirkning tilpasset alder og modenhet. • Vi lager kunst til inntekt for fadderbarn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi medvirker i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet. • Vi erfarer at vi er verdifulle og viktige for fellesskapet. • Vi bruker og blir kjent med nærmiljøet vårt. • Vi går på tur i området og samtaler om hvordan vi kan ta vare på miljøet og naturen. • Vi er en trafiksikker barnehage og øver på hva man skal gjøre når man ferdes i trafikken. • Vi får erfaring med kollektivtrafikk. • Vi lærer om samfunnet, hvordan vi lever i Norge, om samisk kultur, ulike tradisjoner, levesett og familieformer, barnekonvensjonen, lokale tradisjoner og lokalhistorie. • Vi drar på turer til biblioteket og museum. • Vi medvirker i demokratiske avgjørelser i barnehagedagen. • Vi jobber systematisk med Bjørnis og brannvern. • Vi får god kjennskap til fadderbarnet vårt og lager kunst til inntekt for han. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Tarkus</i> er alltid med på tur med Stjerneklubben. Han lærer oss om trafikk og hvordan vi skal ferdes i trafikken. • Vi er aktive, forklarer og viser hvordan vi ferdes i trafikken. • Vi ser samfunnet og nærmiljøet i ett større perspektiv, reflekterer og snakker om forskjeller og likheter. • Vi besøker skole og SFO • Vi drar på togtur til Fauske og besøker Fauske Bygdetun som avslutningstur for Stjerneklubben.